

7/20983

T.C.
BAŞBAKAN YARDIMCILIĞI

Sayı : 64443507-731
Konu : Soru önergesi

02/5/2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Kan. Kar. Bşk.'nın 26/02/2013 tarihli ve 43452547-120.00-7/20983-196894 sayılı yazısı.

İstanbul Milletvekili İhsan Özkes tarafından Başbakanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a yöneltilmiş bulunan 7/20983 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Bekir BOZDAĞ
Başbakan Yardımcısı

EK:
Soru önergesi cevabı

DAĞITIM:
Gereği:
TBMM Başkanlığı

Bilgi:
Başbakanlık

YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAP

Önergeyi Veren Milletvekili : İhsan ÖZKES

Istanbul Milletvekili

Önerge Esas No : 20983

CEVAP

Diyanet İşleri Başkanlığı, Anayasa ve yasa ile milletçe dayanışma ve bütünleşmeyi sağlamak, İslam Dininin inançları, ibadet ve ahlak esasları ile ilgili işleri yürütmek, din konusunda toplumu aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmekle görevlendirilmiştir.

Başkanlığın, hizmetlerinde etkinlik ve verimliliği sağlayabilmesi, kuruluş amacına uygun hizmet üretebilmesi, hizmet politikası ve önceliklerini rasyonel bir şekilde belirleyebilmesi için hizmet sunulan alanlar hakkında doğru ve objektif bilgilere ihtiyacı bulunmaktadır.

Ülkemizde dini hayatın homojen bir yapıda olmadığı, bölgeden bölgeye, bazen coğrafi olarak yakın olsalar da ilden ile bile farklılıklar gösterebildiği, bu bağlamda ortaya çıkan farklılıkların hizmet ulaştırılırken göz önünde bulundurulması gerektiği bilinen bir husustur. Esasen Başkanlıkça öteden beri yokluğu hissedilen ve hemen her düzeyde dile getirilen hizmet alanına ilişkin bu tür eksikliklerin giderilmesi hususuna, 01/01/2012 tarihinde yürürlüğe konulan Diyanet İşleri Başkanlığı Stratejik Planı (2012-2016)'nda da yer verilmiştir. Bu çerçevede, "Din hizmetlerini toplumun tüm kesimlerine ulaştırmak ve etkinliğini artırmak" başlığıyla ifadelendirilen stratejik amaç, "Hizmet çeşidini ve veriliş şeklini toplumun farklı kesimlerine hitap edecek şekilde artırmak" hedefiyle ilişkilendirilmiş ve önemli çıktılar ve performans göstergelerinden birisi olarak "Hizmet alanların profillerini çıkarmaya yönelik araştırma yapılması" plana dahil edilmiştir.

Bu amaçlara binaen Başkanlık, ülkemizdeki dini hayatın bütün çeşitliliği ile incelenerek gündelik hayatta nasıl ve ne şekilde yer aldığı, dini hayatta ortaya çıkan

farlılıkları bölgelere ve ülke geneline göre objektif bir şekilde ortaya koymak üzere, “Türkiye’de Dini Hayat” adlı alan araştırmasının, Türkiye geneli kır/kent ve İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) Düzey 1’de sıralanan bölgeler için ayrı ayrı tahmin üretecek şekilde, kişisel verilerin korunmasına dair Anayasa ve yasal hükümlerle belirlenen kısıtlara uyularak 2013 yılı içerisinde yapılmasını planlamıştır.

Söz konusu araştırmanın, ülkemizin kamusal araştırmalar yapmakla görevli teşkilatı olarak takdir toplayan Türkiye İstatistik Kurumu ile birlikte yapılması, söz konusu kurumun şimdiye kadar gerçekleştirdiği araştırmalardaki güvenilirliği esas alındığında yerinde bir tercih olarak görülmelidir. Nihayet bu tercihin daha doğru ve kamu menfaati açısından daha uygun olduğu, güvenlik, maliyet, objektiflik kriterleri dikkate alındığında son derece önem kazanmaktadır. Araştırma bu beklenti ve hassasiyetler dikkate alınarak iki kurum arasında hazırlanan bir protokol çerçevesinde yürürlüğe konmak üzere planlanmıştır.

Ancak, araştırmanın ülke genelinde uygulamaya konulabilmesi için bir ön inceleme ve uygulamaya yani pre-test çalışmalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu aşamada, araştırma için hazırlanan soru kâğıdının alan uygulaması aşamasında ‘en az sorunla işler durumda olabilmesi’ni sağlamak amacıyla alan uygulamasından önce pre-test çalışmaları yapılmıştır. Pre-test çalışmaları ile araştırma için hazırlanan soru kâğıdında yer alan sorulardaki anlatım ve akışlardaki bozukluklar, görünüm veya yönergelerdeki hatalar, cevaplayıcının isteksizliği veya yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar ve sorulara verdikleri tepkiler belirlenmektedir. Ayrıca, pre-testler ile soru kâğıdı için ortalama görüşme uzunluğunun belirlenerek veri derleme çalışmalarında kullanılacak anketör sayısı ve alan çalışma süresinin planlanması sağlanmaktadır. Sahada vatandaşlara yöneltilecek gerçek sorular ancak pre-test uygulama sonuçları esas alınarak hazırlanabilmektedir. Araştırmanın pre-test çalışması TÜİK’in 26 Bölge Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilmiştir.

Diyanet İşleri Başkanlığı diğer dinlere mensup vatandaşlara hizmet sunmakla görevli bir kurum değildir. Araştırma, Başkanlığın hizmet alanının tanınmasına yardımcı olmak, hizmet planlamasında temel alınmak üzere yapılmaktadır. Ankette böyle bir soruya yer verilmesinin sebebi, adres veri tabanı üzerinden tesadüfi olarak belirlenecek örnekleme şayet herhangi başka bir dine mensup vatandaşımız çıkarsa araştırmaya onunla devam etmemek içindir. Başka bir dine mensup olduğunu söyleyen vatandaşlarımızın denk gelmesi durumunda o hanede araştırmanın kalan sorularının sorulmayarak çalışmanın sonlandırılacağı anket formunda belirtilmiştir.

Dinin anlaşılması ve yaşanması hususunda mezheplerin etki ve ağırlığı hemen herkes tarafından bilinen bir husustur. Kurban gibi ülkemizde yaygın ilgi gören ibadetlerde bile hükümler mezheplere göre uygulanmakta, dolayısıyla İslam'ın yorumuna ilişkin farklılaşmalar önemli ölçüde mezhepler ekseninde varlığını sürdürmektedir. Nitekim gerek ülkemizde gerekse dünya ölçeğinde dini hayatı esas alan tüm araştırmalarda mezhep mensubiyetine yönelik sondajlar önemli ölçüm araçları arasında yer almaktadır. Toplumda din hizmeti sunmakla görevli olan Başkanlığın da vatandaşlarımızın dini ilgi, bilgi ve yorumlamalarını hangi gelenek, mezhep ya da örf çerçevesinde oluşturduğu, bütün bunların sonuçta ne tür bir usul ve metodolojiye bağlı olduğunu bilmesi ve hizmetlerini bu çeşitliliği dikkate alarak geliştirmesi temel bir zorunluluktur.

Pre-test uygulamalarında vatandaşlarımıza yöneltilen hiçbir soruda bu niyet ve amacı doğrulayacak bir çaba yer almamıştır. Ancak tüm benzer ulusal ve uluslararası araştırmalarda görüldüğü gibi bireyin kendi diniyle kurduğu ilişkinin bütünsel çerçevesi içinde gündelik hayatın hemen her bağlamı dinin ve dinselliğin etki ve çekim alanı içinde bir şekilde biçimlenmektedir. Dolayısıyla herhangi bir Müslümanın gerek bireysel gerek toplumsal ilişkilerini kurgularken kendi referans dünyasından hangi ölçüt ve ölçeklerde beslendiği önem arz etmektedir. Dolayısıyla yukarıda da izah edildiği gibi araştırmanın aday seçmen ilişkisini tespiti yönelik bir yanı ve amacı kesinlikle yoktur.

Söz konusu araştırmanın herhangi bir siyasi parti ile ilişkisi ve irtibatı bulunmadığı gibi araştırmada din siyaset ilişkisi bağlamında değerlendirilebilecek herhangi bir soru da bulunmamaktadır.

Pre-test çalışması sadece İzmir'de uygulanmamıştır. Aralarında İzmir'in de olduğu TÜİK'in bölge müdürlüğünün bulunduğu toplam 26 merkezde gerçekleştirilmiştir. Ülke genelinde yapılacak uygulama aşamasında, adres veri tabanından İBBS Düzey-1'de yer alan bölgeleri ve Türkiye genelini yansıtacak nicelik ve nitelikte tesadüfi olarak seçilecek adreslere ulaşılabilecektir. Herhangi bir İl'e öncelik verilmesi veya bir ilin göz ardı edilmesi hiçbir şekilde söz konusu değildir.